

Nowy

Kurjer Łódzki

Dziennik polityczny, społeczny i literacki

Sobota, dnia 7 października 1916 r.

Prenumerata w Łodzi wynosi rocznie 12
mrk., półrocznie 6 mrk., miesięcznie 1
mrk. Za odosłanie do domu 40 f. mies.

Redakcja i administracja
Zachodnia 37.

Cena ogłoszeń: I-sza strona 1 mrk.
za wiersz lub jego miejsce, nadstane 1 mrk.
nekrologi i reklamy 40 f., ogłoszenia zwy-
czajne 20 f., ogłoszenia drobne 4 f. za wyraz.

Prenumeratę i ogłoszenia w Tomaszowie do N. Kurjera Łódzkiego przyjmuje Olga Hill ulica Tekla Nr. 1.

Zadania Macierzy Szkolnej.

Mimo rozpaczliwego barykania się z ogromem niebywałej nędzy, w jaką zepchnęła Polskę burza dziejowa, znaleźliśmy dość siły i energii, by dać początek potężnemu ruchowi oświatowemu, przenikającemu szybko do najdalszych zakątków kraju.

Z chwilą wyparcia roszan z Królestwa między innymi stanęło przed nami zagadnienie wychowania narodowego, jako jednego z podstawowych warunków naszego bytu. Wykształcić młode pokolenie na przyszłych obywateli wolnej Ojczyzny, a równoległe do tego wykorzystać nieczemnienie i wypełnić wiedzą straszliwe przepaści analfabetyzmu, jakie pozostawiła po sobie niewola moskiewska wśród starszego pokolenia, — oto zadania jednakowo ważne, które mamy do spełnienia.

Praca w obu tych kierunkach w warunkach potoczyła się tempem. Rzucono hasło nauczania powszechnego. W Warszawie liczba szkół początkowych wzrosła niepomniernie, otwarto wiele nowych zakładów naukowych średnich.

Obok tego powstają liczne kursa dla analfabetów, funkcjonuje szereg instytucji oświatowych, jak Uniwersytet Ludowy, Uniwersytet Powszechny, które szerzą wiedzę wśród ludu warszawskiego. Ruch podobny ogarnął naturalnie i prowincję: po miastach, miasteczkach, wsiach i osadach wysiłki w tym kierunku przybierają w miarę siły i możliwości konkretne kształty.

Jednym z ostatnich rezultatów tej działalności jest ponowne powołanie do życia Polskiej Macierzy Szkolnej. W różnych miejscowościach zorganizowano już jej oddziały, a obecnie będziemy mieli wkrótce oddział łódzki.

Zrozumiałem jest powszechne zainteresowanie, jakie sprawa ta obudziła w naszym mieście. Macierz Szkolna jest bowiem instytucją, która w pierwszym rzędzie ujmie w swoje ręce losy oświaty ludowej i nada jej taki lub inny charakter. To też niezmiernie ważną jest kwestją, w czyich rękach znajdzie się kierownictwo tej instytucji.

Z jakich założeń powinna wypływać działalność Macierzy?

Przedewszystkiem wszelkie poszynania w zakresie oświaty ludowej powinny przestrzegać ściśle zasadę wiedzy czystej. Znaczy to, że należy w przystępnej formie, bez fałszywych obaw i świadomych przemilczeń, zapoznawać z istotnym dorobkiem naukowym, odrzucając przez wszelkie historyjki i bajeczki, jedynie jakoby zbawienne dla „maluczkich“.

Zwracając się do szerokich mas — a jak w Łodzi — do licznej rzeszy robotniczej, akcja oświatowa winna zastosować się do jej potrzeb, wyjaśniając to wszystko, co robotnika najbardziej obchodzi, służyć radą i pomocą w jego dążeń-

Komisja Szacunkowa w Zgierzu rozpoczęła Rejestrację Strat Wojennych.

Biuro mieści się w gmachu T-wa Wzajemnego Kredytu przy Nowym Rynku i jest codziennie czynne od godz. 9 rano do 12 w południe z wyjątkiem niedziel i świąt.

Informacji udziela w godzinach biurowych sekretarz Komisji Szacunkowej p. St. Podciechowski.

TEATR POLSKI, Cegielniana Nr. 63.

W sobotę 7 i niedzielę 8 października
i we wtorek 10 paźdz. o godz. 8 w.

„SALOME”

trag. Osk. Wilde'a, z muz. R. Straussa.

HANDLARZ SŁONCA

sztuka w 1 akcie Rachilde'a.

Bilety do nabycia w cukierni Roszkowskiej. Teatr czynny we wtorki, czwartki, soboty - w niedziele i święta dwa razy

w niedzielę, 8 października 1916 roku

o godz. 3 po połud.

po cenach popularnych (od 15 k. do 1 r)

MŁODY LAS

sztuka w 4 aktach, J. A. Hertza

Bilety do nabycia w cukierni Roszkowskiej. Teatr czynny we wtorki, czwartki, soboty - w niedziele i święta dwa razy

niach. Słowem akcja taka musi być przeniknięta duchem szczerego demokratyzmu. Wszelkie przebieganie się w śmieszna tożę wspaniałomyślności czy dobrodziejstwa, wszelkie traktowanie „z góry“ jest niedopuszczalne.

Jak najsilniejszy nacisk należy położyć na uświadomienie narodowe i wyrobienie poczucia obowiązków obywatelskich. W chwili obecnej sprawa ta nabiera u nas specjalnego znaczenia, jeśli kwestją poprostu palącą.

Spustoszenia, poczynione w dziedzinie naszej świadomości narodowej przez stulecie z górą panowanie Rosji, uwiarydliły się dziś w całej jasności. System apuchtinowski wydał niestety obfite plony. Krwawa reakcja po latach 1905 i 1906 doprowadziła do rozpanoszenia się apatii i bierności. I dziś, gdy bieg wypadków daje nam możliwość zrealizowania najświętszych naszych ideałów, gdy dążenie do odzyskania niepodległego bytu państwowego powinno stać się jedynym celem naszych usiłowań, — spotykamy się w pewnych sferach już nietylko z niezrozumieniem i obojętnością, ale — co gorsza — z nienawiścią i przeciwdziałaniem.

Otóż Polska Macierz Szkolna, o ile ma stanąć na wysokości zadania w obecnym momencie historycznym, musi zdecydowanie zwalczać taki stan rzeczy. Musi zaszczerpieć tę najprostszą prawdę, że państwo dla narodu jest tem, czem ciało dla duszy, musi wykazywać zbrodniczą rolę Rosji w dziejach naszych, musi uczynić szacunku dla bohaterskich wysiłków, jakie były i są podejmowane przez najlepszych synów Polski w imię niepodległości, musi wreszcie budzić ducha obywatelskiego zrozumieniem, iż niema ofiary, której możnaby odmówić Ojczyźnie.

Takie stanowisko powinni zająć ludzie, którzy znajdują się u steru powstającej w Łodzi instytucji. Albowiem Macierz Szkolna, któraby powyższe postulaty pominęła lub baga-

telizowała, któraby może zechciała się im przeciwstawić, taka Macierz byłaby raczej — macocha.

L. Ł.

Prawo, a stosunki międzynarodowe.

III.

Jakośmy powiedzieli w ostatnim artykule — instytucje międzynarodowe wytworzyły szereg przepisów, ujętych w ogólną etykietę prawa międzynarodowego.

Lecz powyższa gałąź posiada charakter zupełnie odrębny. Nie ma ona wybitnie cech prawa obowiązującego, lecz posiada cechy prawa moralnego. Głównym rysem charakterystycznym prawa międzynarodowego jest brak dwu podstawowych elementów: brak instytucji kompetentnej do rozstrzygnięcia zawiłości i konfliktów międzynarodowych oraz brak sankcji.

O braku pierwszego elementu mówiliśmy już przy roztrząsaniu zaczątków stosunków międzynarodowych. Brak sankcji w prawie międzynarodowym posiada specjalny bardzo ciekawy charakter.

Prawo międzynarodowe tem różni się od prawa moralnego że posiada ono quasi sankcję, którą są stosunki polityczne.

Prawa międzynarodowego nie można oceniać tak, jakby było ono pewną instytucją społeczną, stałą i niezachwianą w swych podstawach: prawo to zależne jest od kalkulacji politycznych.

Tęgo charakteru nie przyznają prawu międzynarodowemu pompacyjne kongresy i konferencje, które pragną z prawa dla narodów uczynić instytucję podobną do prawa prywatnego.

Jednakże uważna obserwacja faktu doprowadza do konkluzji, że w prawie międzynarodowym niema prawie zupełnie elementów absolutnych, niezmiennych.

Jeszcze istnieje pewien element, który można dołączyć do owej quasi sankcji prawa międzynarodowego. Jest nim poczucie honoru u państw.

Przypuśćmy na konferencji w Hadze państwo X podpisało umowę, że będzie stosowało się do pewnych postanowień konferencji.

Sankcji formalnej umowa ta nie posiada — bo trudno sobie wyobrazić w jaki sposób dałoby się zmusić państwo jak Rosja, Niemcy lub Anglja do dotrzymania umowy. Je dnakże wszelkie państwo uważa to sobie za punkt honoru wypełnić umowę — i dlatego też prawo międzynarodowe rozwija się i doprowadziło obecnie do uregulowania różnych przejawów życia międzynarodowego.

Prawo to rozpada się na dwie wielkie gałęzie: prawo międzynarodowe publiczne, regulujące stosunki między państwami, oraz prawo międzynarodowe prywatne, regulujące stosunki osób prywatnych różnych narodów.

W obecnej chwili interesuje nas bardziej pierwsza wyżej wymieniona gałąź — to też rozpatrzeniu jej przepisów poświęcimy dalsze roztrząsania.

Ze względu zaś, że jesteśmy obecnie w okresie jednej z największych wojen jakie zna ludzkość — zbadajmy, czem jest zjawisko to i jakim jest jego stosunek do prawa międzynarodowego, następnie zaś zobaczymy na czem polega prawo międzynarodowe podczas pokoju. Czytając o różnych wykroczeniach i pogwałceniach prawa międzynarodowego zadajemy sobie pytanie: co jest dozwolone, co zaś wzbronione podczas wojny?

Na pytania te odpowiadają nam akty szeregu kongresów międzynarodowych, a przeważnie dwóch konferencji, które się odbyły w Hadze w 1899 oraz 1907 r. jakoteż konferencji genewskiej z 1908 r.

Przed tem jednak przytoczmy ogólnie przyjęte określenie, czem jest wojna.

W o j n ą możemy nazwać całość wszystkich aktów gwałtu, dokonanych przez państwa wojujące w celu zmuszenia jednego państwa do ustąpienia żądaniem drugiego. Wojna jest uważana za walkę między dwoma, resp. większą ilością państw, lecz jest to walka zorganizowana, stosująca się do przepisów prawa międzynarodowego.

Wszystkie przepisy te mają na celu złagodzenie okropności wojny. Doszedłszy do wniosku, że wojna jest „malum necessarium“, stara się ludzkość o wprowadzenie do zjawiska tego, o ile to jest możliwym, elementów humanitarnych. Wydała więc szereg przepisów, do których winny się państwa podczas wojny stosować.

A więc: wojna rozpoczyna się albo przez ostrzeżenie formalne i jednoczesne lub też przez ultimatum, czyli przez wypowiedzenie wojny warunkowe, t. j. mające się w razie o ile się państwo nie zgodzi na warunki, figurujące w ultimatum.

Teatr Popularny (Konstantynowska 16).

Zrzeszenie Artystów Polskich!

W sobotę, 7 października 1916 r. o 8 wiecz. **Nowości**

W OGONKU

krotochwila w 4 akt. (5 odsłon), Andrzeja Rumszyca. Bilety wcześniej do nabycia w Cukierni W-go Ulrichsa (róg Piotrkowskiej i Zielonej) w dniu zaś widowiska w kasie teatru od 5 po południu, w niedzielę i święta w kasie teatru

W niedzielę, 8 paźdz. 1916 r. dwa przedstawienia o 3 po poł. po cenach bardzo niskich

W OKOPACH

krotochwila w 3 akt. Mieczysława Swobody. od 11 rano do końca widowiska.

o godz. 8 wiecz. **po raz 2-gi!**

W OGONKU

Teatr Nowoczesny
pod kier. art.-liter.
J. ZEJDOWSKIEGO.
Zielona 2. " Zielona 2.

Kicman i Grąbowska
balet.

Bagortj
wirtuoz na harmonice

J. Zejdowski
Król śmiechu i satyry

M. Tokarska
jedyna gwiazda subrettek.

W. Janota
tenor opery Warszaw.

i wiele innych atrakcji. W środy i soboty zmiana programu. Po- czątek o 7 i 9 g. w soboty i nie- dziele o 5, 7 i 9 godzinie.

Tow. Akc. Ł. I. BORKOWSKI
Łódź, Widzewska № 60.
Poleca — wyborową **TEKTURĘ SMOŁOWCOWĄ**
„Acretol” oraz Cement zagran. i kraj. cementowni „GRÓDZIEC” i „WIEK” — po cenach konkurencyjnych.

Kursy jednosemestrowe dla dozorców budowlanych (Szkoła Rzemiosł ul. Wodna w Łodzi). zorganizowane przez Wydział odbudowy wsi i miast przy **Łódzkiej Okręgowej Radzie Opiekuńczej.**
Egzaminy wstępne dla kandydatów, nieposiadających świadectw z ukończenia 2-u klasowej szkoły miejskiej 14 października r. b.
Zapisy przyjmuje się w Biurze Wydziału odbudowy wsi i miast. Piotrkowska 96, 2 piętro, od 9—1 i od 3—5 tylko do 12 października r. b.

Dyplmowana Pracownia Gorsetów
Anny Laferskiej
niniejszem zawiadamia, iż z dniem 7 paźdz. otwiera MAGAZYN przy ulicy Piotrkowska 126.
Poleca wielki wybór: gorsetów, leniuszków, półgorsetów i prostotrzymaczy różnego rodzaju. Pasy przed i pooperacyjne, biustonosze różnych fasonów. Wyrównywa figury. Przyjmuje przefasonowania i obstalunki na wszelkie roboty w zakresie gorseciarstwa wchodzące. Wykończenie solidne. Ceny przystępne lecz stałe.
Uwaga. Pracownia i mieszkanie pozostaje nadal przy ulicy Konstantynowskiej nr. 10.

Warszawska pracownia sukien i kostjumów damskich S. DOBROWOLSKIEJ,
prowadzona przez osobę kompletnie uzdolnioną, świeżo przybyłą z Warszawy. Przyjmuje wszelkie roboty wchodzące w zakres kra- wieczyzny od skromnych do wykwintnych.
Robota solidna, wykończenie staranne, ceny bardzo przystępne.
Ulica Długa 16 m. 23, lewa oficyna parter.

Resztki, Cegielniana 43.
Sprzedaż do 3 po poł. z 40% tan. n. c. zw. Uwaga: STALA CENA. Towar wełna z jedw. i bat. na bluzki od rb. 1.50 do rb. 3. Szewioty, Boston, Melanże, czar. z biał. w kratki i w paski. Muślin—de-len, Alpaga i t. d. na damsk. i męsk. kostjumy od r. 3. — rb. 20. Materiały balowe i ża- łobne, na fartuchy i różne chustki i Zeig. Lama i Barchan. 1911-2
Cegielniana 43, w podwórzu 4 dom od Piotrkowskiej,

Jess, Kawecki i Ska
Przejazd 42/44
polecają wagonowo i ze składu
Cement, Gips, Wapno
tekturę smołowcową, masę sklejną oraz materiały opałowe.

Zatwierdzona przez władzę
Wyższa Szkoła Rzemiosł dla Kobiet Apolonji Kopydłowskiej, Piotrkowska 154.
Kurs wyższy i niższy, kończące kurs otrzymują patenty na nauczycielki robót
w szkołach ludowych i kierowniczkę w szkołach robót. Wykładane są przedmioty: haft biały, kolorowy i kościelny, koszykarstwo, guzikarstwo, wypalanie na drzewie, wyrzynanie na szkło, krój, kwiaty, słojd. rysunki, oraz wszelkie roboty ręczne praktyczne i artystyczne. Dla pań nauczycielek i freblanek, kurs pospieszny. Lekcje rozpoczynają się 4 września od g. 3—6 i od 6—9 wiecz. Zapis uczniem od g. 2—7 wiecz.

Wyróżniający się dobrocią proszek do prania białizny
„PRALNIK”
mydło i soda zbyteczne!
Fabryki chemicznej Joh. Setzer i Em. Werner w Warszawie.
poleca hurtowo firma: **Edmund Bogdański,** Łódź, ul. Dzielna № 30, Będzin, ul. Słowiańska № 40, (skład towarów kolonialnych, cukierniczych, konserw i mydła).
Paczka 22 kop. Proszę żądać wszędzie

GRAND-KINO
w gmachu GRAND-HOTELU, Piotrkowska 72.
Od wtorku 10 października 1916 r. Codziennie
Franceska Bertini!!
we wspaniałym dramacie p. t.
Korona i Miłość
Pierwszy raz w Królestwie.

Giełda Pracy, Przejazd № 34.
przyjmuje zamówienia na froterowanie podłóg zarówno pojedynczych pokoi, jak i całych mieszkań i załatwia takowe terminowo, z wszelką akuratacją i po możliwie najniższych cenach.
108—1

Karpińskiego Balsam Bengalski
Znieczulający.
Sprawia natychmiastową ulgę w neuralgji, reumatyzmie, artretyzmie, migrenie, bólu zębów.
Cena pudełka Rb. 2.
Bolaące miejsca natrzeć balsamem, pokrywając je następnie watą.
Laboratorium Chemiczno-Farmaceutyczne Tow. Akc. „Fr. Karpiński” w Warszawie, ul. Elektoralne 35, telefon 600.

Magazyn kapeluszy
C. Kalinowskiej
PIOTRKOWSKA Nr. 152,
(dawniej Piotrkowska 26),
poleca nowości na sezon bieżący, a także przyjmują wszelkie przeróbki.
Ceny przystępne. — — Ceny przystępne

Nauczyciel tańca
Witold Lipiński
PRZEPROWADZIŁ SIĘ.
Przyjmuje zapisy od 3-iej do 6-iej (z wyjątkiem sobót i świąt)
Południowa Nr. 24 m. 4,
II piętro — front.

Przy szkole rzemiosł dla Kobiet **Apolonji Kopydłowskiej** Piotrkowska 154, od dnia 9 października dla niezamierzonych uczennic otwarta zostaje szwalnia oraz nauka robót ręcznych za opłatą 30 kop. tygodniowo, zapis codziennie od 10—2.

Rządca, hodowca, rolnik
10 lat praktyki gospodarstwa rolno- go. z dobrymi świadectwami poszu- kuje posady na ordynarję lub też sa- motnego. Wymagania na samotne- go 1000 rb pensji rocznej z utrzy- maniem i obsługą lub ordynarii (600r) Oferty mogą być składane w admi- nistracji N. Kur. Łódzkiej, pod P. P.

MYDŁO
Częstochowskie od 70 kop za funt. Ług do prania. Soda gwarantowana 98 proc., cena 30 kop. **Druker,** Główna 47. d. Bulwa.

- Ogłoszenia drobne:**
A tramenty Glińskiego, poleca skład fabryczny, Łódź, ulica Włocławskiego № 34. 0
A. M sprzedam, ulica Piotrkow- ska 139 m. 9. 6
Bronisława Trubińska zgubiła pasz- port niemiecki, wydany w Łodzi. 0
Chłopiec 16—17 lat inteligentniej- szy do posług potrzebny zaraz. Oferty w administracji „Kurjera” dla „N. N.” 2
Fortepiany używane, skupują, Ro- kiel, Franciszkańska 29. 9
Futro męskie (nurki) inna męska garderoba do sprzedania. ul. Wól- czańska № 139 m. 5, od 12—1 i od 9 wiecz. 111—3
Kupię lustro 78 cm. długości, 47 cm. szer. bez ramy. Oferty sub „Lustro” z podaniem ceny proszę składać w administracji „Kurjera”. 3
Kupię kozuch męski, oraz szubę damską na kozuch używana w dobrym stanie. Adres zostawię w administracji N. Kurjera Łódzkie- go. Zachodnia 37. 6
Marjanna Kamińska, zgubiła pasz- port niemiecki, wydany w Ło- dzi. 110—1
Potrzebna dziewczyna do posług domowej, umiejąca szyć, Ale- ksandrowska 39 m. 14. 1
Potrzebny szewc na męską robotę i podreżacz, Andrzeja 55 m 9
SZKOŁKI DRZEW I KRZEWÓW owocowych, strojnych liściaste i iglaste, kilkadziesiąt tysięcy pole- ca J. Stoiński, Łódź, Brusa-Zdrowie, dojazd, tramwajem Konstanstynow- skim za 5 kop. 107—3
Tanio pierze chemicznie, farbuję czyszc, odświeża, przerabia i re- paruje garderobę męską. Sortownia Chrześcijańska Piotrkowska 174. —3
Zaginął pies z góry św. Bernarda biały w żółte łaty, wabi się Re- no. Proszę odprowadzić, Nowy Ry- nek 5 za wynagrodzeniem. 3
Zaginął dowoz № 150163 Oddziału I Łódzkiego Warszawskiego Ak- cyjnego Towarzystwa Pożyczkowego Zachodnia № 31.
2 POKOJE do wynajęcia, II piętro front, oddzielne wejście. Możli- być na skład lub kantor. Konstanty- nowska 19 m. 6.